

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Rechtsbronnen op het internet: keer maar om die Klike!

Mommers, L.

Citation

Mommers, L. (2008). Rechtsbronnen op het internet: keer maar om die Klike!. *Tijdschrift Voor Internetrecht*, 1(6), 155-156. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/13270>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/13270>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Opinie Rechtsbronnen op het internet: keer maar om die Kliko!

L. Mommers*

Het Tijdschrift voor Internetrecht gaat over recht dat raakt aan internet. De bronnen van dat recht staan tegenwoordig ook óp internet. Internet bracht de belofte van laagdrempelige toegankelijkheid ervan. Maar die belofte is maar ten dele waargemaakt. Een verscheidenheid aan websites, meestal gekoppeld aan de overheidsportal overheid.nl, ontsluit wet- en regelgeving, officiële publicaties en rechtspraak. Maar om nu te zeggen dat de onderlinge verbanden tussen die rechtsbronnen zijn gegeven – nee. Sterker, de meest voor de hand liggende koppelingen worden niet gelegd. Voor wie worden al die bronnen nu eigenlijk ontsloten?

Fragmentatie

Oneerbiedig gezegd heeft het beleid voor beschikbaarstelling van juridische informatie op internet soms veel weg van een inderhaast omgekeerde Kliko-container. Hier zijn de documenten, en verder graag geen gezeur. www.overheid.nl/op levert officiële publicaties, maar vaste links zijn daar niet naar te leggen. Van toelichting of ordening is geen sprake. Als je niet weet hoe de nummeringsystematiek werkt, maak je weinig kans om relevante resultaten te vinden. Wil je bijlagen bij kamerstukken inzien, dan kan dat alleen via Parlando, waar de zoekfaciliteiten volstrekt marginaal zijn.¹

Digitalisering van oudere kamerstukken (voor 1995) geschiedt nu in het project Staten-Generaal Digitaal.² De site van het project biedt niet alleen een zoekfunctie, maar ook fragmenten uit bekende dossiers. Er is dus – anders dan bij de overheidssite – redactionele aandacht aan de site geschonken. Wel moet ik vooralsnog voor het zoeken in kamerstukken in hetzelfde dossier vóór en na 1995 naar twee verschillende sites.

Op rechtspraak.nl is in elk geval de nodige aandacht besteed aan ordening en aan redactionele content. Ook zijn de zoekfaciliteiten iets uitgebreider.³ Maar toch: vanwaar de selectie van rechtspraak? Minder dan 1% is openbaar gemaakt via internet.⁴ Zijn we niet oud en wijs genoeg om zelf te bepalen wat relevant is? Geluiden uit de rechterlijke macht leren dat de selectie van ‘relevante’ uitspraken bepaald niet altijd op basis van kenbare en controleerbare criteria plaatsvindt.

De site wetten.nl is een nuttig instrument, maar eigenschappen die de site al vele jaren heeft, en waar velen zich wild aan zullen ergeren, willen maar niet verdwijnen.⁵ Zo moet je nog steeds bij elke sessie aangeven dat je toch écht de hele tekst van Boek 7 BW of een andere omvangrijke wet wilt inzien, en iedere keer de bijbehorende waarschuwing wegklikken. Jarenlang was de Auteurswet niet vindbaar onder die naam omdat ‘Auteurswet 1912’ de officiële

citeertitel was. Niet een wijziging in wetten.nl, maar wijziging van de naam van de Auteurswet zelf leidde er toe dat deze nu zonder mankeren te vinden is.

Verdragsteksten zijn inmiddels ten dele te vinden op wetten.nl. Maar wil ik informatie over de gelding van die verdragen, dan ben ik veel beter af bij de Verdragenbank van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, gevuld met metadata bij een groot aantal verdragen.⁶ Inmiddels kan vanuit deze databank wel worden doorgeklikt naar de volledige teksten, die dus niet in de Verdragenbank, maar op wetten.nl staan.

Wie over de grens heen kijkt en een bezoek waagt aan de sites van de Europese Unie, wacht nog veel meer onheil. Een ondoordringbaar woud van portals, met als middelpunt EUR-Lex.⁷ Niet dat met die laatste dienst iets mis is – als je tenminste heel goed thuis bent in het Europese recht en in de wetgevingsprocedures. Alleen dan kun je namelijk optimaal gebruik maken van alle mogelijkheden, en daadwerkelijk iets terugvinden.

Het is natuurlijk gemakkelijk kritiek te leveren op onvolgende toegankelijke sites, maar in de praktijk is het lastig om laagdrempelige toegang te verlenen tot grote hoeveelheden documenten. Zoekmethoden hangen sterk samen met de achtergrondkennis van de zoekster, en wat de één een handige zoekfunctie vindt, is voor de ander een onding. De achtergrondkennis die je nodig hebt om de meeste sites met juridische documenten te gebruiken, is substantieel.

Hergebruik

Is het relatieve falen van beschikbaarstelling van juridische informatie door de overheid op internet nou zo erg? Niet

* Dr. Laurens Mommers is werkzaam bij de contentintegratiedienst Legal Intelligence te Rotterdam, en daarnaast als universitair hoofd-docent verbonden aan eLaw@Leiden, centrum voor recht in de informatiemaatschappij.

1. Zie de websites www.overheid.nl/op en parlando.sdu.nl.

2. Zie www.statengeneraaldigitaal.nl.

3. Zie www.rechtspraak.nl.

4. Circa 16.000 uitspraken op rechtspraak.nl tegenover een aantal afgehandelde zaken van ruim 1,7 miljoen zaken; zie Raad voor de Rechtspraak, *De Rechtspraak. Jaarverslag 2007*, p. 10 en 16.

5. Zie www.wetten.nl.

6. Zie www.minbuza.nl/verdragen.

7. Zie eur-lex.europa.eu/nl/index.htm.

voor uitgevers en contentintegratiediensten, want die kunnen profiteren van de witte plekken in de overheidswebsites om producten te ontwikkelen voor juristen. Maar misschien wél voor de burger, die nog weinig profijt heeft van initiatieven om al die rechtsbronnen ook voor hém daadwerkelijk toegankelijk te maken.

Verscheidende contentintegratiediensten zijn in het gat gesprongen dat de overheid in de professionele markt heeft achtergelaten door documenten van verschillende sites doorzoekbaar te maken en onderlinge koppelingen aan te brengen. Maar waarom linkt bijna geen enkele site gericht op burgers door naar oorspronkelijke rechtsbronnen? Kijk op www.juridischloket.nl en www.consuwijzer.nl, en zie dat je al blij mag zijn als je op weer een andere consumentensite terecht komt.

Waarom de burger lastig vallen met primaire bronnen? Ze zijn ingewikkeld, omvangrijk, saai en weinig transparant. Maar ze zijn wel de manier om het dichtst en betrouwbaarst bij de inhoud van het geldend recht te komen. De Icesave-spaarder bijvoorbeeld zou door talloze publicaties op internet de indruk kunnen hebben gekregen dat z'n spaargeld veilig was onder het Nederlandse deposito-garantiestelsel. Maar niet de eerste 20 mille, en wie het desbetreffende bij de Wft regelde register bij de Nederlandsche Bank had geraadpleegd én begrepen, had dat geweten.

Level playing field

In de Wet openbaarheid bestuur (Wob) is een hoofdstuk gewijd aan het hergebruik van overheidsinformatie. Kortweg staat daarin dat overheidsinformatie tegen transparante en niet-discriminerende voorwaarden aan elke partij moeten worden geleverd die daar om vraagt. Daarin zit 'm dan ook de kern van het hergebruik van overheidsinformatie dat met de achterliggende Richtlijn door de Europese Commissie werd beoogd: een 'level playing field' op de markt voor overheidsinformatie, en stimulering van de informatiesamenleving door 'intelligent' hergebruik.⁸

Toch zijn in de praktijk lang niet alle barrières geslecht. Sommige overheidsinstellingen houden zich domweg doof en blind voor verzoeken om hun informatie beschikbaar te stellen en te mogen hergebruiken. Andere lappen het ver-eiste van nondiscriminatie aan hun laars door slechts aan één partij te leveren. De zeer diverse juridische status van bijvoorbeeld zelfstandige bestuursorganen maakt het er ook niet gemakkelijker op om gehoor te vinden.

De interpretatie van 'document' en 'informatie' in Richtlijn en Wob is bovendien vooralsnog onduidelijk met betrekking tot metadata, die juist cruciaal zijn voor de kwalitatief hoogstaande beschikbaarstelling van overheidsinformatie.⁹

De markt voor hergebruik voor de professionele juridische markt is voorzichtig tot wasdom gekomen, maar zou kunnen profiteren van heldere condities voor hergebruik. Aan de overheid de opdracht: blijf die Kliko's gerust omkeren. En maak het recht op hergebruik transparanter.

De niet-professionele markt is echter onderontwikkeld. Hoe wil de burger deze informatie tot zich nemen? Initiatieven als een makkelijker benaderbaar Parlando en het verbinden van beeld en geluid aan de handelingen van de Tweede Kamer zijn een voorzichtig begin.¹⁰ Maar als de overheid serieus wil werken aan hergebruik van juridische

informatie voor de niet-professionele markt, zal ze serieuzer werk moeten maken van de intelligente ontsluiting en koppeling van informatiebronnen.

Zo is het onbestaanbaar dat de digitaal beschikbare rechtsbronnen nog niet zijn gekoppeld in de vorm van een toegankelijke wetgevingskalender, die de geïnteresseerde burger (en overigens ook professionals) overzichtelijk toegang geeft tot de documenten die relevant zijn in het kader van een wetgevingstraject.¹¹ De overheid blijkt grote moeite te hebben de mooie beleidsvoornemens in dezen in daden om te zetten. Dat is jammer, nu het recht van toegang tot overheidsinformatie – mede vanuit de Europese Unie – een steeds prominenter rol gaat spelen.¹²

8. Richtlijn 2003/98 EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 november inzake het hergebruik van overheidsinformatie, *PbEG* L 345 van 31 december 2003, p. 90-96.

9. *Kamerstukken II* 30 188, volgnr. 3.

10. Zie www.geencommentaar.nl/parlando en openkamer.unwind.nl.

11. Vgl. L. Mommers (2008), 'Maak wetgevingsproces eindelijk toegankelijk', in: *Het Financieel Dagblad*, 4 september 2008, p. 6.

12. Vgl. H.R. Kranenborg (2007), *Toegang tot documenten en bescherming van persoonsgegevens in de Europese Unie. Over de openbaarheid van persoonsgegevens*, Deventer: Kluwer.